

UDK: 347.951.2: 366.56:343.45:343.197(4-672EEZ)(73)

INOSTRANA SUDSKA PRAKSA**ZAŠTITA POTROŠAČA**

U Evropskoj uniji još nema dogovora o tome šta pojam „zaštita potrošača“ obuhvata. Sud pravde EU (*Court of Justice of the European Union*) prihvatio je da taj pojam obuhvata zaštitu potrošača, ali se na nju ne ograničava. Termin se odnosi i na socijalni poredak, prevenciju prevara i zaštitu intelektualne svojine.

Sud se stara da se njegova tumačenja prava primenjuju kod svih država članica EU. Pored ostalog, sud ima pravo ne samo da poništi pravne akte EU već i da ih, po potrebi, prinudno izvrši. Ukoliko je pravo nekog lica ili kompanije povređeno, može se doneti odluka o visini odštete na koju povređeno lice ima pravo. Na taj način, ostvaruje se i održava pravni poredak u EU.

Centar za socijalno-pravne studije Univerziteta u Oksfordu prati pravnu problematiku koja se odnosi na potrošače u evropskim zemljama u oblasti tumačenja direktiva, poverenja (ombudsman) i zaštite potrošača.

U sporu C-421/14 (*Banco Primus*), javni tužilac Španije dao je mišljenje u vezi s implikacijama Direktive 93/13 za *ex officio* tumačenje nepoštenih ugovornih uslova (*Unfair Terms in Consumer Contracts*). U pitanju je bio odgovor na postavljeno pitanje prvostepenog suda: da li sud ima pravo da utvrđuje (tumači) određene uslove ugovora koje nije prvobitno uzeo u obzir. U tom sporu potrošač Garsija (J. C. Garcia) podneo je vanredan pravni lek kako bi sprečio banku da hipoteku na njegovoj imovini sprovede. Prethodni pravni lekovi bili su iscrpljeni.

Javni tužilac je najpre dao pregled sudskih odluka EU koje se odnose na nepoštene ugovorne odredbe. Špansko pravo takođe dozvoljava da se zbog nepoštenih ugovornih odredaba ugovor raskine, što se odnosi i na hipoteku. To nije suprotno Direktivi 93/13. Javni tužilac je izneo mišljenje da nije bitno jesu li nepoštene ugovorne odredbe bile primenjene ili nisu, već to da li su u ugovoru postojale.

Indijski sud u sporu Br. 21-002-0217 odlučivao je da li osiguravač ima pravo da ugovor o životnom osiguranju raskine tvrdeći da pre zaključenja ugovora nije bio obavešten o osiguranikovoju bolesti. Sud je našao da osiguravač nije dokazao (van svake sumnje) da je osiguranik mogao da zna da je bio ozbiljno bolestan pre zaključenja ugovora o osiguranju. Osiguravač je izgubio spor. Takođe, pred indijskim sudom (u sporu Br. (IQ/(CHN) 21.003.2264) odlučivalo se da li osiguravač ima pravo da odbije zahtev za naknadu štete. Osiguravač je dokazao da je osiguranik prečutao da boluje od leukemije, od koje je naposljetku i umro. Sud je odlučio u korist osiguravača. Indijski sud je razmatrao sledeće činjenično stanje (Br. IQ(CHN) 21.03.2616). Muž i žena putovali su u dvosednom motornom vozilu u koje su kasnije ukrkali ženinog brata. U udesu na drumu poginuli su muž i žena. Osiguravač je odbio da naknadi štetu. Sud je odbio odštetni zahtev postavljen pred osiguravača s obzirom na to da je prekršen zakon o javnom saobraćaju. Indijski sud je razmatrao zahtev za naknadu postavljen osiguravaču zbog smrti osiguranika. Sud je prihvatio stanovište osiguravača da mu osiguranik pre zaključenja ugovora o osiguranju nije saopštio da se leči od izuzetno visokog krvnog pritiska.

Prilikom razmatranja zaštite potrošača, sud će uvek imati u vidu:

- Direktivu 2005/29 o nepoštenoj trgovačkoj praksi na unutrašnjem tržištu (*Unfair Commercial Practices Directive*);
- Direktivu 1994/44/EC o određenim aspektima potrošne robe u vezi s garancijama (*Sales and Guarantees Directive*);
- Direktivu 93/13/EEC o nepoštenim ugovornim uslovima u potrošačkim ugovorima (*Unfair Contract Terms Directive*);
- Direktivu 98/6/EC o zaštiti potrošača u vezi s indikacijom cena proizvoda ponuđenih potrošačima (*Price Indication Directive*);
- Direktivu 2009/22/EC o prinudnim merama u cilju zaštite interesa potrošača (*Injunction Directive*).

Pred sudom se našao ugovor između vlade SAD i Komisije EU koji dozvoljava američkim vlastima da izvrše uvid u privatne podatke avio-putnika. Sud je u obzir uzeo Regulativu o zaštiti ličnih podataka (*The European Data Protection Supervisor*). Takođe, poništio je odluke Saveta i Komisije EU ne ulazeći u njihovu suštinu. Sud je stao na stanovište da su te institucije izabrale pogrešan put za obezbeđenje javne bezbednosti. Nije bitno to da li se podaci prikupljaju u komercijalne svrhe (prevoz putnika). Zbog te sudske odluke američka vlada i Komisija zaključile su novi ugovor po kojem će lični podaci putnika biti bolje zaštićeni. Putnicima se daju veća prava (mogućnost obeštećenja). Osiguravači putnika mogu da budu zadovoljni s obzirom na to da je prvi ugovor ugrožavao i putnike i njih.

Izvori

- The European Court of Justice and Access of Judicial Remedies, <http://jeanmomnnetprogram.org/archive/papers/990141.html>, 13. 2. 2016.
- Recent developments in European Consumer Law, <http://recent-ecl.blogspot.si/>, 13. 2. 2016.
- Case laws of Judgements, http://www.policyholder.gov.in/case_lawsor_judgements.aspx, 15. 2. 2016.

Dr Zoran D. Radović